

De korenmolen van Stavenisse

De eerste vermelding van een molen te Stavenisse is te vinden in het archief van de Zeeuwse Rekenkamer. In een rekening van 1579 wordt vermeld dat de molen in Kempens Hofstede enige jaren eerder was afgebrand in verband met de (Tachtigjarige) oorlog. Deze houten standerdmolen is nooit herbouwd.

Twintig jaar later werd de Stavenissepolder bedijkt en het dorp Stavenisse gesticht. Reeds spoedig na de inpoldering lieten de ambachtsheren buiten het dorp op de nieuwe zeedijk een houten standerdmolen bouwen die met ingang van 1 oktober 1602 werd verhuurd. Om de molenaar een bestaan te garanderen mocht niemand meer handmolens gebruiken, behalve voor het malen van boekweit en haver. In het verpachtingcontract was ook een artikel opgenomen over schade door onweer, brand en storm. Wanneer de molenaar zich kon beroepen op overmacht zou het herstel voor rekening van de ambachtsheren zijn.

Reeds spoedig kon dit artikel in praktijk worden gebracht. In 1606, vermoedelijk op 27 maart, woei de molen om tijdens een zware storm. Op die dag bezweken in Antwerpen ook 4 of 5 torens. Het was een zware slag voor de heren die grote sommen geld hadden geïnvesteerd in de polder en de nieuwe molen. Verzekering tegen deze ongevallen bestond nog niet. Het zal 13 maanden duren voor de ambachtsheren tot herbouw besloten. De nieuwe houten standerdmolen zal hierna regelmatig zijn onderhouden.

Aan het eind van de 18de eeuw was Huybert van Rossem pachter van de korenmolen. Na de orkaan van 9 november 1800, toen enige molens op Walcheren omwoeien, moest de molen te Stavenisse worden onderschraagd. De standerdmolen werd niet meer hersteld.

Op 20 november van dat jaar verkochten de ambachtsheren Cornelis van der Lek en Theodorus de Clercq de molen met de werf aan de pachter met als voorwaarde op de plaats van de houten molen een nieuwe stenen molen te bouwen. Ook moest de nieuwe eigenaar en zijn opvolgers jaarlijks fl 50,- betalen als onlosbare rente voor vermoedelijk het windrecht.

Zoals is aangegeven op de gevelsteen werd op 13 maart 1801 de eerste steen gelegd van deze grondzeiler die nog hetzelfde jaar zal hebben gedraaid.

Na het overlijden van Van Rossem in 1828 verkocht zijn weduwe het maalwerktuig aan H. Roozmond. Nadien waren zijn zoons J. en D. Roozmond eigenaar. In 1888 kocht J. Dijkman de grondzeiler en in 1895 A. Hoek. J.L. Meyer,

die in 1906 eigenaar werd, liet het jaar daarop een zuiggasmotor in een apart gebouwtje achter de molen plaatsen om in perioden met weinig wind de beide maalstoelen te kunnen aandrijven. Later werd een dynamo geplaatst voor het opwekken van stroom. Het eerste elektrische licht te Stavenisse brandde in 1912 op de Molendijk bij de molen.

De laatste beroepsmolenaars waren J.W. van der Slikke, die in 1918 eigenaar werd, en zijn zoon die in 1963 in de molen verongelukte.

Eind 1965 kocht de transportmij. Scaldia te Rotterdam de molen om deze als weekendverblijf in te richten. Hoewel toestemming werd verleend, is dit plan niet doorgegaan. De molen is daarna in 1976 verkocht aan de gemeente Tholen. Molenmaker Straver uit Almkerk en anderen hebben de molen van 1984-1987 ingrijpend gerestaureerd. Tijdens de restauratie is de molenromp, die in 1962 voor het eerst was gewit, schoon gespoten. Ook zijn nieuwe roeden aangebracht. Na opmerkingen uit het dorp is de molen nadien weer wit geverfd. Het toiletgebouw naast de molen is ongelukkig geplaatst. Met westenwind scheren de einden van de roeden langs het dak. Na vele jaren van stilstand laat de vrijwillige molenaar G. de Moed de grondzeiler weer regelmatig draaien.

J.Z.

2003

Technische gegevens:

- As : ijzer, fabr. F.J. Penn en Comp. te Dordrecht
Type : ronde stenen bovenkruier, grondzeiler.
Roeden : ijzer, fabriek Derckx te Beegden, nummers 472 en 473
Wiekvorm : sinds 1945 stroomlijnsysteem-Van Bussel met sedert 1951 remkleppen
Vlucht : 21.50 meter
Kruilier : met rondgaande ketting
Grondvlak : diameter 6.00 meter
Kuip : diameter 4.53 meter
Aantal zolders: 3
Vang : gewone Vlaamse of blokvang
Inrichting : 1 koppel zestiender stenen en
1 koppel zeventiender blauwe stenen

